

ΤΣΕΚΜΕΤΖΕΣ. ΜΕΓΑΛΟΣ
 Ὁ Δουναβὶς ἀνέβη εἰς τὴν Κίαν. ... ἵσταντο ἐν τῇ Κίαν
 (δουναβί), ὅπου δὲ εἶρος τοῦ ποταμοῦ ἀναβῆναι ... καὶ ἔπειτα
 ἀναβῆναι τοῦ ποταμοῦ εἰς Μιαν

Ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη κατὰ τὸν Τοῦρκον περιηγητὴν

155

ΕΒΛΟΓΗ
 ΤΟΥΤΟΥ
 ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
 Ι. ΣΤΙΑΘΕΡΟΥ
 ΚΑΤ' ΕΡΩΤΗΣΙΝ
 ΘΕΛΟΥΣΙ
 Τ. Σ. 1936

καὶ Μεγάλου Τσεκμετζέ. Διὰ τοῦτο καὶ νῦν εἶναι ἐμφανεῖς οἱ ὄχθοι (ὄπαι) τοῦ Δουνάβεως ἐνταῦθα.

Εἰς τὴν λίμνην ταύτην ἀλιεύονται τὰ εἰδικῶς εἰς τὸν Δούναβιν ἀνήκοντα εἶδη ἰχθύων: ἀντακαῖος, μύραινα καὶ ἐν ἑτερον εἶδος (φωσφορίζοντος καὶ θορυβοῦντος) ἰχθύος.

Ὅτε, ἡμέραν τινὰ ἐκαθήμεθα εἰς τὴν παράλιον ἑπαυλιν τοῦ ἐκ Τόπ-Καποῦ Μαχμουτ Ἀγά πλησίον τῆς ὕχθης τῆς λίμνης Τσεκμετζέ, οἱ ἀλιεῖς συνέλαβον ἕνα μικρὸν ἀντακαῖον καὶ ἔστειλαν αὐτὸν δῶρον εἰς τὸν Σουλτάνον Ἰμπραχίμ Χάν. Δῆλον ἡμῖν, ἐκ τούτου, κατέστη, ὅτι εἰς τὴν λίμνην ταύτην ὑπάρχει ῥοή ἐκ τοῦ ποταμοῦ Δουνάβεως.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης δὲν εἶναι πολὺ πικρὸν.*)

Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῆς λίμνης καὶ τῆς θαλάσσης εἶναι (τόση ὅσην φθάνει) μία βολὴ τόξου (βέλος). Ἐν καιρῷ χειμῶνος πολλοὶ χεῖμαρροι εἰσρέουν εἰς τὴν λίμνην ταύτην καὶ διὰ τοῦτο ἡ λίμνη ἀδιαλείπτως ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν, ἔχουσα εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐκβολῆς καὶ μίαν μεγάλην γέφυραν, τὰ θεμέλια τῆς ὁποίας ἐτέθησαν, συμφώνως πρὸς τὸ διάταγμα τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν Χάν, ἀλλ' ἡ πλήρης ἀποπεράτωσις αὐτῆς ἐπετεύχθη ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ Χάν τοῦ Β'.

Ἐπειδὴ ἡ γέφυρα αὕτη κεῖται ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, δι' ἣς διέρχονται οἱ ἐκ Κων/πόλεως εἰς τὰς γῶρας τῆς Ρουμέλης ἀναχωροῦντες ἐπισημοὶ τε καὶ λαός, αὕτη ἀποτελεῖ ἐν τῶν μεγίστων φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων (τοῦ τόπου).

Πέριξ τῆς λίμνης ὑπάρχουσιν ἑπαύλεις, ἀμπελῶνες καὶ ἀγροκήπια, καλλιεργούμενα καὶ ἀκμαζόντα. Ἡ δὲ λίμνη παράγει λίαν εὔγευστα φιδόψαρα, πλάτακα, κορακίον καὶ πολλὰ ἄλλα εἶδη ἰχθύων.

Ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὴν κωμόπολιν ταύτην πρὸς νότον διήλθομεν τὴν ἐπὶ τῆς λίμνης γέφυραν καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κωμόπολιν: Τσεκμετζεϊ Κεμπιζ (Μπογιούκ Τσεκμετζέ—Μέγα Ζεῦγμα).

Ἀξιοσημεῖωτα πλεονεκτήματα τοῦ Μπουγιούκ Τζεκμετζέ

Καὶ τοῦτο εἶναι μία ἐκ τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ

*) Παράδοσις μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ὑπῆρχεν ὅτι ἡ εἰς τὸ παρὰ τὸν Ἀγ. Στέφανον τοιφλίκιον τοῦ στέμματος Ἀληβένκιοι ὑπάρχουσα δεξαμενὴ ἦτο πλήρης νεροῦ προερχομένου ἐκ τοῦ Δουνάβεως· εἰς δὲ τὸ τοιφλίκιον Γιαρίμ μπουνοῦ (παρὰ τὸν ἐπὶ τῆς σιδηρ. γραμμῆς Κων/πόλεως—Ἀδριανουπόλεως σταθμὸν Σπάτα κουλὲ) ὑπῆρχε κρήνη ὀνομαζομένη Τούνα σουγιού (= ὕδωρ Δουνάβεως).

Μολλά τοῦ Ἐγίουπ κομπολόων, κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἔχουσα χιλίας στερεάς, ὠραίας, κεραμοσκεπεῖς, μονωρόφους καὶ διωρόφους οἰκίας μετ' ἀμπελοκηπίων καὶ δαφυλῶν πηγῶν εὐγεύστου ὕδατος.

Ἀνήκουσα αὕτη εἰς τὸ Ἐβράφιον ἔχει ἀρχιαστυνόμον καὶ λοιπὰ ὄργανα τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας. Κειμένη δὲ οὐ μακρὰν τῆς πρωτευούσης δὲν ἀποτελεῖ ἔδραν τοποτηρητοῦ διοικητοῦ καὶ ἀρχηγοῦ Γρενιτσάρων. Ἐχει ἐν ἡρειωμένον φρούριον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Μεταξὺ τῶν πολλῶν τεμενῶν αὐτῆς ἰδίᾳ ἐξέχει τὸ τοῦ Μεχμέτ Πασᾶ (Μεχμέτ Πασᾶ Μεσδζιτή), ὅπερ εἶναι ἔργον τοῦ ἀρχιτέκτονος Σηνάν Ἀγᾶ. Ἐχει εἰσέτι ἔνδεκα μεγάλα καὶ μικρὰ μολυβδοσκεπῆ χάνια καὶ διάφορα φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα, μεδρεσέν, νηπιαγωγεῖον καὶ ἀγοράν.

Ἡ κρήνη, ἣτις εὐρίσκεται παραπλεύρως τοῦ ὑψηλοῦ πλατάνου ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας ἔμπροσθεν τῶν χανίων φέρει τὸ ἐξῆς χρονόγραμμα:

«Πάλιν ἔρρευσεν διὰ τὸν κόσμον τὸ ὕδωρ τοῦ Καβσέρ»

Ὁ μεδρεσές «Ἀπδουσσελιὰμ Μεδρεσεσῆ» εἶναι εὐμέγεθες κτίριον, στερεόν, μολυβδοσκεπές, καὶ ἀκμάζει ἔχων (δασήμους) καθηγητὰς καὶ (πολλοὺς) σπουδαστάς.

Ἡ κομόπολις ἔχει πτωχότροφεῖον, ὅπου δαφυλῶς χορηγοῦνται φαγητὰ εἰς τοὺς ἀφικνουμένους καὶ ἀναχωροῦντας ταξειδιώτας.

Ἐχει ἐπίσης λουτρά, νηπιαγωγεῖα καὶ ἀρκετὰ στερεὰ καὶ πλουσίως κεκοσμημένα καταστήματα.

Τὸ μέγα χαρβανσεράϊον (ξενὸν) αὐτῆς, καίμενον πλησίον τοῦ δικαστηρίου εἶναι οἰκοδόμημα κολοσσιαῖον, δυνάμενον νὰ στεγάσῃ χιλίους ἵππους.

Τὸ κλίμα τῆς Μπογιούκ Τσεκμετζὲ εἶναι πολὺ γλυκύ. Ἡ περιγραφὴ τῆς λίμνης αὐτῆς ἐγένετο εἰς τὸν Α' τόμον τοῦ Σεγιαχετναμέ (σελ. 486) ἐν τῷ περὶ ἐξοχῶν κεφαλαίῳ.

(Ὡς ἐξῆς μεταφέρω ἐνταῦθα τὴν ἐν λόγῳ περιγραφὴν τοῦ Α' τόμου ἐν μεταφράσει:)

Αἱ ἐξοχαὶ τῶν λιμνῶν Τσεκμετζέ.

Ἀμέριμοι φίλοι καὶ ζεύγη ἐρωτικά ἐπὶ ἀκατίων ἔρχονται εἰς τὰς λίμνας τοῦ Τσεκμετζέ τούτου (πρὸς διασκέδασιν), ἀλιεύουσιν ἰχθῦς: (πλάτακα) (ψήσας κοιν. πησιᾶ) καὶ τηγανίζοντες αὐτούς, τρυφεροὺς καὶ νοπούς ἐντὸς βουτύρου νοποῦ, γεύονται τούτων (μετ' ἀπολαύσεως ποθητῆς).

Οὐδὲν ὑπάρχει ἐφάμιλλον καὶ παρόμοιον μὲ τὸν πλάτακα εἰς ὅλην

τὴν οἰκουμένην («εἰς τὸ τέταρτον τὸ κατωκνημένον» τῆς ὑδρογείου σφαίρας). Πλατύς, ἐπίπεδος, στρογγύλος, λευκὸς καὶ μικρὸς ὁ πλάταξ, βάρους μιᾶς ὀκτῆς ἑκαστος, ἀποτελεῖ τοιαύτην τράπεζαν τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἐτοίμην, κεκαλυμμένην διὰ φαγητοῦ εὐγεύστου, ὅπερ οὐδεμίαν κἄν ὄσμην ἰχθύος ἔχει.

Τὸ εὐλογημένον ὄλω; τοῦτο ὑδρόβιον (ζῷον) εἶναι πολὺ σπάνιον. Τὸν δὲ ἀντακαῖον ἄπαξ εἰς πενταετίαν ἢ δεκαετίαν δύναται τις νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν λίμνην ταύτην καὶ μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἢ δυϊκὸν ἀριθμόν, ἐνθ' εἰς τὸν ποταμὸν Δούναβιν ἀφθόως ἀλιεύεται ὁ ἰχθὺς οὗτος.

Ἡ ἀπόστασις τοῦ μεγάλου τούτου Τσεκμεδζέ καὶ τοῦ μικροῦ Τσεκμεδζέ ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶναι 12 μίλια. Ἡ περιφέρεια τῆς λίμνης αὐτῆς ἐπίσης εἶναι δώδεκα μίλια. Ἑπτὰ ῥύακες ἐκ τῶν περιχώρων ἐκβάλλουσιν τὴν λίμνην ταύτην. Οἱ κυριώτεροι ἐκ τούτων εἶναι: ὁ ῥύαξ Ἀζατλή-Δερεση, ὁ τῆς Τσατάλδζας, ὁ Μπαμπάνκας, καὶ ὁ Κοδάκ-Δερεση. Κατὰ τοὺς δορυμεῖς χειμῶνας καὶ ἡ λίμνη αὕτη χύνεται εἰς τὸν Μαρμαρᾶν. Τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης εἶναι ὑφάλμυρον.

Ἡ λίμνη ἔχει ἰδιαιτέρον Ἑμίνην (θεματοφύλακα-ἐπιμελητήν). Ἀστυνομικὸς σταθμὸς μετὰ διευθύνσεως τελωνείου ἐπιθεωροῦσι καὶ ἐρευνῶσι παρὰ τὴν γέφυραν τὰ ἐμπορεύματα τῶν ταξιδευόντων, σημειοῦντες καὶ συλλαμβάνοντες τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς λαθροεμπόρους καὶ εἰσπράττοντες φόρον διαμετακομίσεως ἐκ τῶν φορτίων.

Εἰς τὴν λίμνην τοῦ Μεγάλου Ζεύγματος ἀλιεύονται: πλάταξ καὶ φι-δόψαρα πολὺ περιζήτητα. Ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τῆς λίμνης ὑπάρχει μιὰ γέφυρα, ἐκτισμένη μετὰ παραδειγματικῆς τέχνης. Ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν, ὁ δὲ Σουλτάνος Σελίμ ὁ Β' ἔφερεν εἰς πέρας τὴν οἰκοδομὴν αὐτῆς, ἣτις τυγχάνει ἀριστοτέχνημα τοῦ γηραιοῦ ἀρχιτέκτονος Σηγάν (νῦν) μακαρίτου. Ἡ γέφυρα ἔχει εἴκοσι ἑξ ἀψίδας, ἑκάστη ἐκ τῶν ὁποίων ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην πρὸς τὸν Γαλαξίαν (καὶ) τὴν Σελήνην ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὑψοῦται (εἰς τὸ κενὸν) δίκεν οὐρανοῦ τόξου. Τὸ μήκος τῆς γεφύρας ἀπὸ τοῦ βορρᾶ πρὸς νότον εἶναι ἐνὸς μιλίου. Ἐκτισμένη αὕτη αποκλειστικῶς διὰ λελαξευμένων λίθων πολὺ στερεῶς, λάμπει ὥσει κάτωπτρον.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς γεφύρας ἐπὶ λευκοῦ ἀκατεργάστου μαρμάρου εἶναι ἐγκεχαράγμενα διὰ χειρὸς (γραφῆς) τοῦ ἐκ Καρὰ-Χισάρ Χασάν Τσελεπὴ τὰ ἐξῆς χρονογράμματά της:

«Ὁ Σουλτάνος τῶν χωρῶν Ἀράβων καὶ Περσῶν ὁ Σουλτάνος υἱὸς
»Σουλτάνου, ὁ Σουλτάνος Σελίμ Χάν, υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν
»Χάν, υἱοῦ κ.τ.λ.»

ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην μετὰ μαγικῆς τέχνης καλλιτεχνηθεῖσαν ὑπάρχει τὸ κάτωθι χρονόγραμμα τῆς γεφύρας:

«Εἶπε τότε ὁ Χενταῖ τὸ χρονόγραμμα αὐτῆς :

«Ἐκτισεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τὴν γέφυραν ταύτην ὁ Ἄναξ Σελίμ» Ἔτος 957 (Ἑγείρης).

Ἄτερον χρονόγραμμα τοῦ Χενταῖ :

«Ἐφερην εἰς πέρας τὴν γέφυραν τοῦ Σουλεϊμάν ὁ Σουλτάνος Σελίμ».

Αἱ διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς γέφυρας δαπάναι ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἑκατῶν δεκατεσσάρων φορτίων (γλουκίων, «γλούκι=100 χ. γρ.) 73850 ἄσπρων.

Ἄτερον χρονόγραμμα : «Τετέλεσται τὸ τῆς γέφυρας ἔργον».

Ἐντεῦθεν ἐκκινήσαντες πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ καὶ διελθόντες διὰ μέσθου ἀκμαζόντων καὶ καλῶς καλλιεργουμένων χωρίων, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ φρούριον τῆς Σηλυβρίας.

Περιγραφή τοῦ φρουρίου τῆς Σηλυβρίας.

Τὸ χαρίεν τοῦτο φρούριον μνημονεύεται εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Σηλύβρη, υἱοῦ τοῦ Γιάνκο, (υἱοῦ) τοῦ Μαδριάν, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔχει κτίσει αὐτό.

Τὸ φρούριον εἶναι ἐκτισμένον ἐπὶ τῆς παραλίας. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ Χάν, ὁ πορθητὴς τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐκυρίευσεν τοῦτο καὶ τὸ Σεπχὺν μετὰ τὴν Ἀδριανούπολιν.

Μετὰ ταῦτα δ' ὅτε ὁ ἔνδοξος καὶ νικηφόρος Σουλτάνος Μουράτ Χάν κατατροπώσας τοὺς ἄπιστους εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Κοσσόβου ἐθεώρει τὰ πτώματα αὐτῶν μετὰ βλέμμα παραδειγματισμοῦ, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Μιλόση Κουμπελάκι, ὁρμήσαντος κατ' αὐτοῦ, καὶ ἔπεσε μάρτυς.

Κατὰ τινὰς ἀφηγήσεις ὁ Μιλόση οὗτος προσῆλθεν ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ πρεσβευτοῦ πρὸς τὸν Σουλτάνον Μουράτ καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν.

Ἄλλ' αὐτοστιγμὴ μετὰ τὴν δολοφονίαν οἱ σωματοφύλακες τοῦ Σουλτάνου κατεκρεοῦργησαν τὸν ἐπάρατον.

Μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο ἀπωλέσαντες οἱ ἄπιστοι πᾶσαν πλεονήσυχίαν (ἐστασίασαν καὶ) εὗρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδράμουν εἰς διάφορα μέρη εἰς τὰ ὑπὸ τῶν μουσουλμάνων κατειλημμένα φρούρια. Οὕτω πολιορκήσαντες καὶ τὸ τῆς Σηλυβρίας φρούριον ἐπήγαγον τοῦτο ὑπὸ τὴν κατοχὴν των.

Μετέπειτα δὲ, ὅτε ὁ Βαγιαζίτ Χάν ὁ Κεραυνὸς κυριεύσας εἰρηνικῶς τὸ ἥμισυ τῆς Κων/πόλεως ὑπέταξεν εἰς τὴν μουσουλμανικὴν κυριαρχίαν, ὅλα τὰ μέρη τὰ μέχρι τῶν συνοικιῶν τῶν Πυλῶν : Τζεπέ Ἀλή Καπουσοῦ, Ἀγιά Καπουσοῦ καὶ Πετρέ Καπουσοῦ, τὸ Γκιουλ-Δζαμή ἦτο ὁ εὐκτίριος